

Diabetesforeningen: Kommuner kan ikke løfte sunde kostvaner alene

Af Ane Eggert Jackson, Politisk chef, Diabetesforeningen

DEBAT: Forebyggelse af overvægt er ikke kun en kommunal opgave. Folketing og regering må også på banen, skriver Ane Eggert Jackson.

Mange kommuner gør, hvad de kan for at forbedre folkesundheden gennem forebyggelse.

Men de sendes i kamp med den ene hånd bundet på ryggen, når skiftende regeringer ikke tager deres del af ansvaret og bruger strukturelle værktøjer som afgifter.

Derfor er der behov for en national forebyggelsesplan.

Social ulighed er koblet til overvægt

I de seneste år er antallet af overvægtige børn og unge tredoblet i Danmark. I dag er op til knap 20 procent af danske unge overvægtige.

Desværre bliver overvægtige børn alt for ofte også overvægtige voksne og er dermed i risiko for at udvikle en lang række sygdomme som hjerte-kar-sygdom, type 2-diabetes og kræft.

Den sociale ulighed koblet til overvægt er overvældende: Blandt de laveste socialgrupper er forekomsten af overvægt tre til fire gange så høj sammenlignet med børn i den højeste socialgruppe.

Samtidig er forekomsten af type 2-diabetes 12,8 procent blandt danskere med grundskole mod 2,5 procent af danskere med lang uddannelse.

Med den viden kommer vi ikke udenom at sætte ind i forhold til den ulighed i sunde kostvaner, som bidrager til ulighed i overvægt. Men hvordan gør vi det?

Ikke kun en kommunal opgave

En vigtig del af svaret er, at vi ikke blot overlader den vigtige indsats til kommunerne.

Ingen – hverken den enkelte kommune eller den enkelte borger – kan nemlig løfte hele ansvaret selv. Hvis vi tror det, hopper kæden af, og vi støtter hverken kommuner eller det enkelte menneske i at opnå de ønskede resultater.

Et eksempel er de nye anbefalinger fra Sundhedsstyrelsen om børn og unges sundhed.

Anbefalingerne, der udspringer af den nationale diabetesbehandlingsplans pejlemærke om, at færre udvikler type 2-diabetes i fremtiden, er isoleret set gode og relevante.

De samler viden om effektive indsatser, der kan forbedre kostvaner og forebygge overvægt blandt børn og er målrettet kommunerne.

Det giver sådan set god mening, for ifølge Sundhedsloven er det kommunernes ansvar at skabe rammer for sund levevis og etablere forebyggende og sundhedsfremmende tilbud.

Det sker i mange kommuner, som for eksempel i Københavns Kommune, hvor man i udvalgte skoler tilbyder sund skolemad. Det, ved vi, er et effektivt redskab til at mindske ulighed i kostvaner.

Lav national forebyggelsesplan

Men selvom kommunerne har ansvar for at skabe rammer for sund levevis, så har kommunerne ikke muligheder for at sætte ind dér, hvor det vil have størst effekt.

Vi ved, at indsatser på det strukturelle niveau, der kan ændre rammerne, er dem, der har størst effekt. Men kommunerne bestemmer hverken over lovgivningen, detailhandelen eller fødevarereproducenterne.

På samme måde står det klart, at vi hver især ikke suverænt bestemmer, hvad vi putter i munden: Social arv og kommercielle interesser har en enorm betydning for den store andel af børn og unge med overvægt.

Derfor er politikerne på Christiansborg nødt til at understøtte kommunernes arbejde med forebyggelse ved at skabe sundere rammer gennem lovgivning som for eksempel afgifter på kalorie- og sukkerholdige fødevarer.

Folketing og regering kan fralægge sig ansvaret ved at henvise til, at forebyggelse er en kommunal opgave, men problemet forsvinder ikke af den grund. Ansvar er et fælles og ikke mindst nationalt anliggende.

Derfor opfordrer Diabetesforeningen til, at regeringen tager initiativ til en samlet national forebyggelsesplan med fokus på at understøtte kommunernes arbejde gennem strukturelle tiltag og lovgivning, der skaber sundere rammer.

Det ville være et godt skridt i kampen mod den stigende ulighed i sundhed og understøtte diabeteshandlingsplanens mål om færre med type 2-diabetes i fremtiden.